

TÜSİAD

TÜSİAD

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ BAŞKANI

TUNCAY ÖZİLHAN'IN

"YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ"

TOPLANTISI KONUŞMASI

17 Eylül 2015

İstanbul, Çırağan Sarayı

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212.249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Divan, TÜSİAD'ın değerli üyeleri, Sayın Basın Mensupları,

TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin içinden geçmekte olduğu bu zor zamanda takdir edersiniz ki konuşma yapmak kolay değil.

Bizler bu topraklarda, 70'li yılların kardeş kavgalarını, 80 ihtilalini, 90'lı yılların geride bıraktığı karanlık günleri hep beraber göğüsledik.

Son aylarda ise birçok kayıp verdiğimiz üzücü olaylara tanıklık ediyoruz. Bu dönem içinde kaybettiğimiz tüm yurttaşlarımızın aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

Daha bir kaybın yasını tutarken bir yenisiyle sarsılıyoruz.

Yaşananlar yüreklerimize ateş düşürmüşken, topraklarımızda tanıklık ettiğimiz mülteci dramı, bize bir iç savaşın nasıl bir şey olduğunu anlatıyor.

Doğu ve güneydoğudaki bazı ilçelerimizde sokağa çıkma yasakları sürerken teröristlerin yanında siviller ve küçük çocuklar da vuruluyor; ölüyor.

PKK terörünü lanetlemek için yapılan gösteri eylemlerinin protesto sınırlarını aşıp Kürt vatandaşların canına, malına, dükkanlarına, kast ettiğine tanıklık ediyoruz.

Bir G20 ülkesi olan Türkiye'nin ekonomi başkenti sayılabilecek İstanbul'un göbeğinde, toplumun her kesiminin haber alma hakkını sağlamaktan sorumlu medya kuruluşlarına, fiziki saldırıların yapıldığı günleri yaşıyoruz.

Tüm bu yaşananlar, ülkemizin küresel alanda itibar ve istikrar çizgisini zedeleme noktasındadır.

Türkiye son 10-15 yılda azımsanmayacak bir dönüşüm yaşadı. Bu dönüşüm, birlikte yaşama kültürümüzü güçlendirdi ve hepimize daha fazla demokrasi getirdi.

Bu toplumun istisnasız tüm bileşenleri için çok hayırlı oldu.

Ama bugün bu kazanımlarımız artık büyük bir tehdit altında.

Toplumumuzun renkleri arasındaki ciddi güvensizlik, beraber yaşama ortamımızı zedeleme noktasında.

Güneydoğu ve Doğuda bazı illerimizde ve ilçelerimizde "demokratik özerklik" adı altında açıkça Anayasaya ve yasalara aykırı bir emrivaki ile karşılaşıyoruz.

Artık Güneydoğu ve Doğudaki bazı illerimizde ve ilçelerimizde olağan yönetim uygulanamıyor; sokağa çıkma yasakları ve olağanüstü güvenlik bölgeleri sivil yaşamı ve sivil yönetimi sınırlıyor.

Bu kadar çok sorunla baş edebilmek hiç kolay değil. Üstelik biz bütün bu toplumsal patlamalar yaşarken, bir de erken seçime doğru yol alıyoruz; yürütmeye geçici bir hükümet, yasadaki ise seçime hazırlık yapan bir parlamento var.

Değerli üyeler,

Bu tabloda henüz bizim dışımızdaki gelişmelerden hiç söz etmedim.

Maalesef dünya ekonomisindeki gelişmeler ve yanı başımızda komşularımızda devam eden çatışmalar, bu zor olan tabloyu kolaylaştırıyor; daha da zorlaştırıyor.

Gündemde toplumsal ve siyasi sorunlar bu kadar ağır basıyorken, ekonomi iş dünyasının da gündeminde ister istemez ikinci sıraya düşüyor.

Ama biliyoruz ki siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişmeler birbirleriyle sıkı sıkıya ilişkili. Birini ihmal ederek diğerlerini çözmek kesinlikle mümkün değil.

Ya da şöyle söyleyeyim: birisi kötü giderse, diğeri de kötü gidiyor.

Bu sarmal 2000'li yıllarda tam tersine çalışmıştı.

Ekonomimiz düzeldikçe, siyaset de buna ayak uydurmuştu.

Daha fazla demokrasi sayesinde kardeş kavgasını engelleyebildiğimiz gibi bir büyüme ve kalkınma sürecine girmiştik.

Bu olumlu sarmalda hiç şüphesiz Türkiye'nin AB üyeliği süreci ve küresel ekonomik koşulların çok elverişli olması önemli rol oynamıştı.

Bugün maalesef küresel koşullar hiç elverişli değil.

AB kendi gündemini çözmeye çalışırken, biz ise AB üyelik sürecinde mesafe almayı bıraktık.

Dünya ekonomisine baktığımızda 2008'de patlak veren küresel krizde üçüncü faza girdiğimizi düşünüyorum.

Gelişmiş ülkeler durgunluktan çıkmaya uğraşırken 2000'li yıllarda küresel üretim ve ticaretin lokomotifini olan yükselen piyasa ekonomileri hızla yavaşlıyor.

IMF her sene olduğu gibi bu sene de büyüme tahminlerini aşağı çekti.

Biliyorsunuz, Türkiye'de yapılan son G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankaları Başkanları toplantısı için hazırladığı dökümanda IMF, dünya ekonomisindeki kırılganlıklara ve finansal piyasalardaki oynaklıklara dikkat çekmiş ve FED'İ faiz kararı konusunda temkinli davranmaya davet etmişti.

Bugün yapılacak olan toplantıda FED'in nasıl bir karar vereceği diğer gelişmekte olan ülkeler kadar Türkiye açısından da önemli.

Değerli üyeler,

Türkiye'de en önemli ekonomik değişken kur.

Hepimizin kurdaki değişiklikleri sürekli takip ettiği günlere geri döndük.1990'lı yıllarda TL'deki oynaklık sanırım sadece benim değil, bu salondaki birçok iş insanının ve ekonomideki birçok şirket yöneticisinin hafızalarında hala dün gibi canlı.

Uzun vadeli düşünmeyi imkansızlaştıran, yatırım kararı alma koşullarını ortadan kaldıran kurdaki oynaklığın zaten zayıf olan yatırım performansını daha da zedelemesi, tüketim talebini zayıflatması riski ile karşı karşıyayız.

Üstelik bu zayıflama zaten iç açıcı olmayan bir performansın üzerine gelecek.

TL'nin değer kaybetmesi ihracat artışına yol açmıyor.

Çünkü bütün ülkeler benzer bir süreç yaşıyor.

Buna karşılık ithalat daha pahalı hale geliyor ve enflasyon tırmanıyor.

Maalesef ihracattaki düşüş hız kazanırken, ithalattaki azalma yavaşlıyor.

Yani düşen büyümeye ve değer kaybeden TL'ye rağmen, cari açık sorunu azalmıyor, varlığını koruyor.

Birçok işletme, TL değil yabancı para cinsinden borçlanıyor.

Bu yüzden TL'nin değer kaybının reel kesimde sıkıntıya yol açabileceği gayet açık.

Ancak şirketler döviz riski karşısında 2001 krizi öncesindeki kadar korumasız değil.

Ben bu nedenle üretim ve yatırım boyutunun çok daha önemli olduğunu düşünüyorum.

Değerli üyeler,

Dünyada gelişkin bir sanayi alt yapısına sahip olmadan büyümesini sürdürebilmiş hiçbir büyük ülke yok.

Doğal kaynaklar açısından çok da zengin olmayan ülkemiz için sanayisini geliştirme dışında bir büyüme alternatifi yok.

İnşaat sektörü mutlaka çok önemli bir sektör ve tüm ekonomiyi harekete geçirebilme potansiyelini sağlıyor.

Hizmet sektörü de gençlerimize sağladığı iş olanakları açısından bir o kadar önemli.

Ama büyümenin lokomotifi olan sanayi ve diğer sektörler, varlığını ve canlılığını üretime borçlu.

Üretim yoksa ürün yoksa ekonominin çarkları duruyor.

Bu ürünleri Türkiye'de üretmek yerine ithal etmeye dayalı bir ekonomi modeli 77 milyonluk bir ekonomi için çok gerçekçi değil.

Üretimi, üretkenliği nasıl teşvik edeceğimiz konusunda daha fazla kafa yormamız gerekiyor.

Üretimi teşvik edelim derken yeni bir teşvik sistemi lazım demiyorum.

Çünkü ta Osmanlı dönemindeki Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan bu yana birçok teşvik sistemi denendi.

Bu teşvikler belki istihdam ve gelir yaratmakta işe yaradı ama ne sanayi yatırımlarını geliştirmekte ne de bölgesel kalkınmayı sağlamakta etkili oldular.

Düşük reel faizler de üretim ve yatırımlar için tek başına yeterli olamıyor.

Merkez Bankası Başkanı'nın da vurguladığı gibi düşük faiz oranları güçlü ve kalıcı bir yatırım artışına yol açmıyor.

Bize düşük faiz oranlarından ve parasal teşviklerden farklı bir şeyler gerekiyor.

Bize ne gerektiğini anlamak için bugün dünyanın en iyi iktisatçıları arasında sayılan Türkiye doğumlu Daron Acemoğlu'nun Robinson ile birlikte geçen sene yayımladıkları kitaplarında dile getirdikleri bir teze bakmamız gerektiğini düşünüyorum.

Yazarlar çeşitli örnekler vererek sürdürülebilir büyümenin iyi yönetim kültürünü benimseyen, kurumlarına güven duyulan toplumlarda gerçekleşebildiğinin altını çiziyor.

Biraz daha açarsak, sadece mevcut teknolojileri kullanan, bir anlamda geçmişte Türkiye'nin ekonomik gelişmesinin de üzerine bina edilmiş olduğu montaj sanayi ve ithal ikamesi ile sağlanan büyüme süreci çoktan tamamlandı.

Yeniliğe ve teknolojik değişime dayalı bir büyüme süreci için, piyasa ekonomisinin dengeli biçimde işlemesi gerekir.

Bunun için de, teknolojik ilerlemeye dayalı sürdürülebilir bir büyüme, ancak gelişkin bir hukuk devleti ve iyi işleyen bir demokrasi sistemi içinde sağlanabilir.

Yani tüm kurumlarıyla etkili bir kurumsal altyapıdan bahsediyoruz.

Aksi halde biz eğitimden yaşam kalitesine, yaratıcılıktan kadınların toplumsal konumuna kadar, uluslararası karşılaştırmada hep son sıralarda yer alacağız.

İşte bu nedenle daha gelişmiş bir demokrasiye sahip olmak, Türkiye ekonomisinin de içinde bulunduğu kısır döngüden çıkmasını sağlayacak.

Değerli üyeler,

2008'den bu yana hüküm süren olumsuz küresel ortam hiç şüphesiz Türkiye ekonomisine de yansıyor.

Ama düşük performansın tek sorumlusu küresel ortam değil.

Ne boyutta olursa olsun, içeriden kaynaklanan sorunları da çözmek zorundayız.

Çünkü içinden geçmekte olduğumuz bu hassas dönemde sorunlar konusunda artık istiap haddimizi aştık; var olan sorunların üzerine bir yenisine tahammül etme gücümüz kalmadı.

Türkiye, 2010-2011 döneminde çok ciddi bir fırsat yakalamıştı.

Bu fırsatı iyi kullanıp, enflasyondaki ve faiz oranlarındaki düşüşü kalıcı hale getirip, aynı anda üretim alt yapımızı güçlendirebilmiş olsaydık, bugün rekabet gücümüz çok daha yüksek, dış açığımız çok daha düşük ve küresel şoklara karşı çok daha dayanıklı olurduk.

Maalesef bu altın fırsatı iyi kullanıp kendimizi geleceğe, büyük bir heyecan yaratmış olan 2023 yılı hedeflerini yakalamaya hazırlayamadık.

Oysa ki, motive edici hedeflere hepimizin ihtiyacı var.

2023 hedefleri ve AB üyelik vizyonu bizi yeniden bir araya getirebilecek, ortak bir gelecek hayaliyle beraberlik ruhunu harekete geçirebilecek hedefler.

Bugün bu beraberlik ruhuna her zamankinden daha çok ihtiyacımız var.

Değerli üyeler,

Sözlerimi tarihi bir süreçten geçtiğimizi vurgulayarak tamamlamak istiyorum.

İçinden geçmekte olduğumuz bu süreçte, tarihe tanıklık yapmak değil, tarih karşısındaki sorumluluğumuzu yerine getirmemiz gerekiyor.

Bu kabaran dalga karşısında, başta siyasetçilerimiz olmak üzere, hepimizin yan yana durmamız, birbirimizi anlamak için dinlememiz gerekiyor.

Siyasetin önünü açalım.

Kendi doğrularımızda ısrar etmek yerine empati kuralım. Bu noktada hatırlatmadan edemeyeceğim.

AB'nin Türkiye ile müzakerelere yeşil ışık yakması benim başkanlık dönemime denk gelmişti.

Eğer Türkiye 1999'da başlayan AB üyelik sürecinde kararlı olsaydı, AB normlarındaki demokratikleşme tamamlanabilseydi, bugün dile getirilen sorunlar, kamuoyunun taleplerinin bir arada karşılandığı daha geniş bir çerçevede çözümlenmiş olurdu.

Müzakereler başladığında ilerisinde olduğumuz Doğu Avrupa ülkelerinin gerisine düşmüş olmazdık.

AB'de bazı ekonomik sıkıntılar yaşanıyor olabilir ama bu sıkıntılara rağmen toplumsal değerler ve demokrasi konusunda geri gidilmiyor.

Bu nedenle, seçimlere giderken tüm partilerden beklentimiz AB standartlarında demokrasi hedefinin seçim bildirgelerinde yer alması.

Tüm partilerin demokrasiye bağlılığını ve yaşadığımız sorunları demokratikleşerek aşma kararlılığını güçlü biçimde deklare etmeleri bugün yaşadığımız tansiyonu düşürecektir.

Bugün içinde bulunduğumuz tüm zorluklara rağmen, ülkemizin geleceği için çok umutluyum.

Toplumdaki kamplaşmayı giderecek, daha demokratik bir Anayasayı hazırlamak ve demokratikleşmeyi kaldığı yerden ileri götürmek üzere de parlamenter siyasetin önünü açmaya ihtiyacımız var.

Bunun için de hepimiz 1 Kasım seçimlerinde oyumuzu kullanalım. Birikmiş sorunlarımızı tek tek ve derhal ele alıp çözecek bir iktidarın oluşmasının önünü açalım.

Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi bir kez daha saygıyla selamlıyor, beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.